Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

31 päivänä toukokuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Immateriaalioikeudet — Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Direktiivi 2001/29/EY — 3 artiklan 1 kohta — Direktiivi 2006/115/EY — 8 artiklan 2 kohta — Yleisölle välittämisen käsite — Kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittajan suorittama televisiovastaanotinten asentaminen siinä tarkoituksessa, että potilaat voisivat katsoa televisiolähetyksiä

Asiassa C-117/15

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Köln (Kölnin alueellinen tuomioistuin, Saksa) on esittänyt 20.2.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.3.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH

vastaan

Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA),

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL):n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, D. Šváby ja C. Lycourgos sekä tuomarit A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský (esittelevä tuomari), M. Berger, A. Prechal ja M. Vilaras,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.1.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH, edustajinaan Rechtsanwalt S. Dreismann ja Rechtsanwalt D. Herfs,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA), edustajinaan Rechtsanwalt C. von Köckritz, Rechtsanwalt I. Brinker, Rechtsanwalt N. Lutzhöft ja Rechtsanwalt T. Holzmüller,

— Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL), edustajinaan Rechtsanwalt U. Karpenstein ja Rechtsanwalt M. Kottmann,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja D. Segoin,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään G. Szima, Z. Fehér ja M. Bóra,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Samnadda ja T. Scharf,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.2.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10) 3 artiklan 1 kohdan ja vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY (EUVL 2006, L 376, s. 28) 8 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Mainittu pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat kuntoutuskeskusta ylläpitävä Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH (jäljempänä Reha Training) ja Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA), jonka vastuulla on tekijänoikeuksien yhteishallinnointi musiikin alalla Saksassa, ja jossa on kyse siitä, että Reha Training on kieltäytynyt GEMA:n vaatimien sellaisten korvausten suorittamisesta tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista, jotka liittyvät suojattujen teosten saataville saattamiseen Reha Trainingin tiloissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin oikeus

Direktiivi 2001/29

3 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 9, 10, 20 ja 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.

(10) Voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä, kuten myös tuottajien voidakseen rahoittaa tällaista työtä. Tuotteiden kuten äänitteiden, elokuvien tai multimediatuotteiden sekä esimerkiksi tilauspalvelujen kaltaisten palvelujen tuottamiseen vaadittavat investoinnit ovat merkittäviä. Henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien riittävä oikeudellinen suoja on tarpeen, jotta tämän korvauksen saatavuus voidaan taata ja mahdollistaa näille investoinneille riittävä tuotto.

– –

(20) Tämä direktiivi perustuu periaatteisiin ja sääntöihin, jotka sisältyvät tällä alalla jo annettuihin voimassa oleviin direktiiveihin, erityisesti [vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annettuun neuvoston direktiiviin 92/100/ETY (EYVL 1992, L 346, s. 61), sellaisena kuin se on muutettuna 29.10.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/98/ETY (EYVL 1993, L 290, s. 9)]. Siinä kehitetään kyseisiä periaatteita ja sääntöjä edelleen ja sovitetaan ne tietoyhteiskuntaan. Tämän direktiivin säännöksillä ei ole tarkoitus vaikuttaa mainittujen direktiivien säännöksiin, ellei tässä direktiivissä toisin säädetä.

– –

(23) Tällä direktiivillä olisi edelleen yhdenmukaistettava tekijän oikeutta välittää teoksia yleisölle. Tämä oikeus tulisi ymmärtää laajasti siten, että se koskee kaikenlaista välittämistä yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa. Tämän oikeuden olisi katettava kaikenlainen teoksen siirto ja edelleen siirto yleisölle sekä langallisesti että langattomasti, mukaan lukien yleisradiointi. Tämän oikeuden ei olisi koskettava muita toimia.”

4 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.”

5 Mainitun direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin mukainen tekijänoikeuden lähioikeuksien suoja ei vaikuta millään tavoin tekijänoikeuden suojaan.”

Direktiivi 2006/115

6 Direktiivin 2006/115 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Vuokraus- ja lainausoikeuksiin perustuvaa tekijänoikeuden kattamien teosten ja lähioikeuksilla suojattujen kohteiden riittävää suojaa sekä tallennusoikeuteen, levitysoikeuteen, yleisradiointioikeuteen ja yleisölle välittämisen oikeuteen perustuvaa lähioikeuksilla suojattujen kohteiden suojaa voidaan tämän vuoksi pitää ensiarvoisen tärkeänä yhteisön taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen kannalta.”

7 Kyseisen direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta varmistaakseen, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen

yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.”

8 Direktiivi 92/100, sellaisena kuin se oli muutettuna direktiivillä 93/98, on kodifioitu ja kumottu direktiivillä 2006/115. Direktiivin 2006/115 8 artiklan sanamuoto on kuitenkin pysynyt samana kuin kumotun direktiivin 8 artiklan sanamuoto.

Saksan lainsäädäntö

9 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtgesetzin, joka on annettu 9.9.1965 (laki tekijänoikeudesta ja sen lähioikeuksista; BGBl. 1965 I, s. 1273), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkojen tapahtuma-ajankohtaan, 15 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tekijällä on yksinoikeus, joka koskee hänen teostensa julkista välittämistä aineettomassa muodossa (oikeus julkiseen välittämiseen). Julkisen välittämisen oikeuteen sisältyvät erityisesti:

1. esillepanoa ja esittämistä koskeva oikeus (19 §);

2. yleisön saataviin saattamista koskeva oikeus (19 a §);

3. yleisradiointioikeus (20 §);

4. kuvien ja äänitteiden välityksellä tapahtuvaa välittämistä koskeva oikeus (21 §);

5. oikeus välittää radiolähetyksiä ja saattaa ne yleisön saataviin (22 §).”

10 Tekijänoikeudesta ja sen lähioikeuksista annetun lain 15 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Välittäminen on julkista, jos sen kohteena on monilukuinen yleisö. Yleisöön kuuluvat kaikki ne henkilöt, joilla ei ole henkilökohtaisia suhteita teosta hyödyntävään tai muihin henkilöihin, jotka vastaanottavat teokset tai joiden käytettävissä teokset ovat aineettomassa muodossa.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Reha Trainingin ylläpitämä kuntoutuskeskus tarjoaa onnettomuuden uhreille tiloissaan postoperatiivista hoitoa, joka tähtää heidän kuntouttamiseensa.

12 Kyseisissä tiloissa on kaksi odotushuonetta ja harjoittelutila, joissa Reha Training mahdollisti kesäkuun 2012 ja kesäkuun 2013 välisenä aikana niihin asennettujen televisiovastaanotinten avulla sen, että sen potilaat saattoivat katsoa televisiolähetyksiä. Kuntoutuskeskuksessa hoidettavat henkilöt saattoivat siten katsella kyseisiä lähetyksiä.

13 Reha Training ei ole koskaan hakenut GEMA:lta lupaa kyseisten lähetysten saataville saattamiseen. GEMA katsoo, että mainitunlaisessa saataville saattamisessa on kyse sen hallinnoimaan teosvalikoimaan kuuluvien teosten välittämisestä yleisölle. Tästä syystä GEMA laskutti määrät, jotka se katsoi mainitun yhtiön olevan velkaa lupamaksuina voimassa olevan hinnaston mukaan kesäkuun 2012 ja kesäkuun 2013 väliseltä ajalta; ja koska se ei saanut niille suoritusta, GEMA nosti kanteen Amtsgericht Kölnissä (Kölnin paikallinen tuomioistuin, Saksa) ja vaati Reha Trainingin velvoittamista maksamaan vahingonkorvausta kyseisiä lupamaksuja vastaavan määrän.

14 Koska mainittu paikallinen tuomioistuin hyväksyi esitetyn vaatimuksen, Reha Training valitti mainitusta ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, Landgericht Kölniin (Kölnin alueellinen tuomioistuin, Saksa).

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä direktiivin 2001/29 tulkinnasta esitettyjen arviointiperusteiden nojalla, että Reha Trainingin suorittamassa televisiolähetysten saataville saattamisessa on kyseessä yleisölle välittäminen. Mainittu tuomioistuin katsoo lisäksi, että samoja arviointiperusteita on sovellettava sen määrittämiseen, onko kyseessä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen, mutta että 15.3.2012 annettu tuomio SCF (C-135/10, EU:C:2012:140) on esteenä sille, että mainittu tuomioistuin ratkaisisi asian näin.

16 Unionin tuomioistuin nimittäin katsoi kyseisessä tuomiossa, etteivät hammaslääkärin yksityisvastaanotolle tulevat potilaat ole ”yleisesti keitä tahansa henkilöitä”. Kun otetaan huomioon, että nyt käsiteltävässä asiassa vain Reha Trainingin potilaat voivat periaatteessa saada sen tarjoamaa hoitoa, kyseiset potilaat eivät voi olla ”yleisesti keitä tahansa henkilöitä”, vaan he muodostavat ”yksityisen ryhmän”.

17 Unionin tuomioistuin katsoi 15.3.2012 antamassaan tuomiossa SCF (C-135/10, EU:C:2012:140) myös, että hammaslääkärin yksityisvastaanotolle tulevien potilaiden määrällä on vain vähän – jos ollenkaan – merkitystä siitä syystä, että hänen vastaanotollaan samanaikaisesti läsnä olevien henkilöiden piiri on yleensä hyvin suppea. Myös Reha Trainingin potilaista muodostuva henkilöryhmä vaikuttaa hyvin suppealta.

18 Muilta osin unionin tuomioistuin on katsonut mainitussa tuomiossa, etteivät tavanomaiset potilaat hammaslääkärin vastaanotolla ole vastaanottavaisia musiikin kuuntelulle kyseisellä vastaanotolla, kun otetaan huomioon, että he kuulevat sitä sattumalta ja tahdostaan riippumatta. Myös nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että odotushuoneissa ja harjoittelutilassa olevat Reha Trainingin potilaat katsovat televisiolähetyksiä tahdostaan ja valinnoistaan riippumatta.

19 Tässä tilanteessa mainittu alueellinen tuomioistuin on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Arvioidaanko sitä, onko kyseessä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja/tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen, aina samojen, nimittäin seuraavien arviointiperusteiden mukaan:

— käyttäjä täysin tietoisena menettelynsä seurauksista saattaa toiminnallaan kolmansien saataville suojatun teoksen, jota kolmannet eivät ilman tätä välittämistoimea voisi vastaanottaa

— ’yleisöllä’ tarkoitetaan rajoittamatonta määrää potentiaalisia vastaanottajia, ja henkilöitä on lisäksi oltava varsin huomattava määrä, jolloin vastaanottajia on rajoittamaton määrä, jos kyse on ’yleisesti keistä tahansa henkilöistä’ eikä siis tietyistä yksityiseen ryhmään kuuluvista henkilöistä, ja ’varsin huomattavalla määrällä’ on tarkoitus ilmaista, että yleisön käsitteelle on ominaista tietty vähimmäistaso, jolla tämän käsitteen piiristä suljetaan pois liian pieni tai merkityksetön henkilöjoukko, ja tässä suhteessa ei ole ainoastaan tärkeää tietää, kuinka monen henkilön saatavilla sama teos on samanaikaisesti, vaan myös, kuinka monen heistä saatavilla se on peräkkäin

— kyse on uudesta yleisöstä, jolle teos välitetään, toisin sanoen yleisöstä, jota teoksen tekijä ei ole ottanut huomioon salliessaan teoksen käytön yleisölle välittämällä, ellei myöhemmässä välittämisessä käytetä erityistä tekniikkaa, joka eroaa alkuperäisessä välittämisessä käytetystä tekniikasta, ja

— ei ole vailla merkitystä, tavoitellaanko kyseisellä käytöllä voittoa ja onko yleisö vastaanottavainen käyttäjän välittämille lähetyksille eikä ’saa niitä saatavilleen’ vain sattumalta, mutta tämä ei ole yleisölle välittämisen ehdoton edellytys?

2) Onko pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa tapauksissa, joissa kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittaja asentaa tiloihinsa televisiovastaanottimia, joihin hän välittää lähetyssignaalin, ja mahdollistaa näin televisiolähetysten vastaanottamisen, kysymystä siitä, onko kyseessä yleisölle välittäminen, arvioitava direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaan tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaan sisältyvän käsitteen ’välittäminen yleisölle’ perusteella, jos katsottavissa olevat televisiolähetykset koskevat useiden teosten valmistamiseen osallistuneiden, etenkin säveltäjien, sanoittajien ja musiikinkustantajien mutta myös esittäjien, äänitteiden tuottajien sekä kirjallisten teosten tekijöiden ja kustantajien, tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia?

3) Onko pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa tapauksissa, joissa kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittaja asentaa tiloihinsa televisiovastaanottimia, joihin hän välittää lähetyssignaalin, ja mahdollistaa näin potilailleen televisiolähetysten katsomisen, kyseessä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja/tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen?

4) Jos pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia tapauksia pidetään yleisölle välittämisenä edellä kuvatussa merkityksessä: pysyttääkö unionin tuomioistuin oikeuskäytäntönsä, jonka mukaan hammaslääkärin yksityisvastaanotolla tai vastaavissa tiloissa tapahtuvassa suojattujen äänitteiden levittämisessä radioitse asiakaskunnalle (ks. tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140) ei ole kyse yleisölle välittämisestä?”

20 Unionin tuomioistuimelle 17.4.2015 lähettämässään kirjeessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ilmoittanut, että Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH:lle (GVL) oli annettu oikeus osallistua pääasian käsittelyyn.

21 Ranskan hallitus on pyytänyt Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 16 artiklan kolmannen kohdan nojalla, että unionin tuomioistuin ratkaisisi asian suuressa jaostossa.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

22 Ensimmäisellä kolmella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään yhtäältä, onko pääasian kaltaisessa asiassa, jonka yhteydessä on väitetty, että televisiolähetysten levittäminen kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittajan tiloihinsa asentamien televisiovastaanotinten välityksellä vaikuttaa useiden oikeudenhaltijoiden, etenkin säveltäjien, sanoittajien ja musiikinkustantajien mutta myös esittäjien, äänitteiden tuottajien sekä kirjallisten teosten tekijöiden ja kustantajien, tekijänoikeuksiin ja suojattuihin oikeuksiin, arvioitava sitä, onko mainitunlainen tilanne yleisölle välittämistä sekä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan vai vain toisen mainituista säännöksistä mukaan, ja toisaalta, onko mainitunlaisen yleisölle välittämisen olemassaolo määritettävä samojen arviointiperusteiden mukaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lisäksi selvittämään, onko mainitunlainen levittäminen toisessa tai molemmissa mainituista säännöksistä tarkoitettua ”yleisölle välittämistä”.

23 Tältä osin on palautettava mieleen, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus käyttää teoksia itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

24 Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden lainsäädännössä on varmistettava yhtäältä, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken.

25 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että direktiivin 2001/29 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa todetaan muun muassa, että mainitun direktiivin säännöksillä ei lähtökohtaisesti ole tarkoitus vaikuttaa direktiivillä 2006/115 kodifioidulla ja kumotulla direktiivillä 92/100, sellaisena kuin se oli muutettuna direktiivillä 93/98, annettuihin sääntöihin, ellei direktiivissä 2001/29 toisin säädetä (ks. vastaavasti tuomio 9.2.2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Missään direktiivin 2001/29 säännöksessä ei kuitenkaan sallita direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaan sisältyvistä periaatteista poikkeamista.

27 Tästä seuraa, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa on sovellettava niin, ettei se vaikuta direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan soveltamiseen.

28 Kun lisäksi otetaan huomioon unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta koskevat vaatimukset, direktiiveissä 2001/29 ja 2006/115 käytetyillä käsitteillä on oltava sama merkitys, ellei unionin lainsäätäjä ole täsmällisessä lainsäädäntöyhteydessä ilmaissut toisenlaista tahtoa (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 188 kohta).

29 Pitää paikkansa, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa keskenään vertailtaessa ilmenee, että näissä säännöksissä käytettyä yleisölle välittämisen käsitettä ei käytetä samanlaisissa asiayhteyksissä ja että niillä pyritään tosin samankaltaisiin mutta joka tapauksessa toisistaan osittain eroaviin tavoitteisiin (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 74 kohta).

30 Tekijöillä on nimittäin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan nojalla luonteeltaan ehkäisevä oikeus, jonka perusteella he voivat puuttua ehkäisevästi sellaiseen yleisölle välittämiseen, johon heidän teostensa mahdolliset käyttäjät saattaisivat ryhtyä, ja kieltää tällaisen välittämisen. Esittäjillä ja äänitteiden tuottajilla sitä vastoin on direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla korvauksen luonteinen oikeus, jota ei voida käyttää ennen kuin käyttäjä käyttää tai on jo käyttänyt kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota yleisölle välittämiseen (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 75 kohta).

31 Tästä huolimatta ei ole mitään perustetta katsoa, että unionin lainsäätäjä olisi halunnut antaa yleisölle välittämisen käsitteelle eri merkityksen direktiivin 2001/29 ja direktiivin 2006/115 asiayhteydessä.

32 Kuten julkisasiamies nimittäin on ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa todennut, kyseisillä direktiiveillä suojattujen oikeuksien erilaisuudella ei voida peitellä sitä tosiasiaa, että mainittujen direktiivien sanamuotojen mukaan kyseisten oikeuksien perustana oleva tapahtuma on sama, toisin sanoen suojattujen teosten välittäminen yleisölle.

33 Edellä esitetystä seuraa, että pääasian kaltaisessa asiassa, jossa on kyse televisiolähetysten levittämisestä, jonka on väitetty vaikuttavan tekijänoikeuksien lisäksi muun muassa esittäjien tai äänitteiden tuottajien oikeuksiin, on sovellettava sekä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa ja että kyseisissä kahdessa säännöksessä olevalle käsitteelle ”yleisölle välittäminen” on annettava sama merkitys.

34 Näin ollen mainittua käsitettä on arvioitava samojen arviointiperusteiden mukaan, jotta muun muassa vältetään ristiriitaiset ja keskenään yhteensopimattomat tulkinnat, jotka vaihtelevat sovellettavan säännöksen mukaan.

35 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo todennut, että arvioitaessa sitä, onko yleisölle välittämistä tapahtunut, on otettava huomioon useita toisiaan täydentäviä, epäitsenäisiä ja toisistaan riippuvia arviointiperusteita. Koska näiden arviointiperusteiden intensiteetti voi erilaisissa todellisissa tilanteissa olla hyvin vaihteleva, niitä on sovellettava sekä erikseen että yhdessä toistensa kanssa (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Muutoinkin on muistutettava siitä, että yleisölle levittämisen käsite on ymmärrettävä laajasti, kuten direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa nimenomaisesti todetaan (ks. vastaavasti tuomio 7.3.2013, ITV Broadcasting ym., C-607/11, EU:C:2013:147, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Unionin tuomioistuin on lisäksi jo katsonut, että yleisölle välittämisen käsitteessä yhdistyy kaksi kumulatiivista tekijää eli teoksen ”välittäminen” ja teoksen välittäminen ”yleisölle” (tuomio 19.11.2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Kun edellä mainittu on todettu, on korostettava ensinnäkin ”välittämisen” käsitteestä, että sillä tarkoitetaan kaikenlaista suojattujen teosten välittämistä käytetyistä välineistä tai teknisistä prosesseista riippumatta (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Lisäksi teoksen tekijän on periaatteessa sallittava erikseen asianomaisen teoksen kukin lähettäminen tai edelleen lähettäminen, jossa käytetään erityistä tekniikkaa (tuomio 19.11.2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Jotta kyseessä on direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”välittäminen yleisölle”, edellytetään toiseksi lisäksi, kuten tämän tuomion 37 kohdassa on todettu, että suojatut teokset todellakin välitetään ”yleisölle”.

41 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tästä ensinnäkin, että yleisön käsitteellä tarkoitetaan rajoittamatonta määrää potentiaalisia vastaanottajia ja että se merkitsee lisäksi sitä, että henkilöitä on oltava varsin huomattava määrä (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 37 ja 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Yhtäältä unionin tuomioistuin on korostanut yleisön ”rajoittamattomasta määrästä”, että sillä tarkoitetaan teoksen saattamista millä tahansa asianmukaisella tavalla yleisesti keiden tahansa henkilöiden – eikä vain tiettyjen yksityiseen ryhmään kuuluvien henkilöiden – saataville (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 85 kohta).

43 Toisaalta ilmaisusta ”varsin huomattava määrä” unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että mainittu määrä edellyttää tiettyä vähimmäistasoa, jolla yleisön piiristä suljetaan pois liian pieni tai merkityksetön henkilöjoukko (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 86 kohta).

44 Näiden vastaanottajien määrän arvioimiseksi on otettava huomioon kumulatiivinen vaikutus, joka teosten saattamisella potentiaalisten vastaanottajien saataviin on (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 39 kohta). On muun muassa merkityksellistä tietää, kuinka moni henkilö voi tutustua samaan teokseen samanaikaisesti ja peräkkäin (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, 35 kohta).

45 Toiseksi unionin tuomioistuin on katsonut, että se, että televisioitu teos kuuluu yleisölle välittämisen käsitteen piiriin, edellyttää sitä, että teos välitetään uudelle yleisölle eli yleisölle, jota suojattujen teosten oikeuksien haltijat eivät ottaneet huomioon, kun he antoivat luvan teosten käyttämiseen alkuperäiselle yleisölle välittämistä varten (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 40 ja 42 kohta ja tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 197 kohta).

46 Tässä asiayhteydessä unionin tuomioistuin on korostanut käyttäjän keskeistä roolia. Se on nimittäin katsonut, että jotta kyse on yleisölle levittämisestä, tietyn käyttäjän täytyy täysin tietoisena menettelynsä seurauksista saattaa suojatun teoksen sisältävä televisiolähetys lisäyleisön saataviin ja että siis ilman tätä toimintaa kyseisen uuden yleisön muodostavat henkilöt, jotka ovat mainitun lähetyksen peittoalueella, eivät lähtökohtaisesti voisi nauttia lähetetystä teoksesta (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 42 kohta ja tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 195 kohta).

47 Unionin tuomioistuin on siis katsonut, että ravitsemis- tai majoitusliikkeen tai terveyskylpylälaitoksen toiminnanharjoittajat ovat mainitunlaisia käyttäjiä ja suorittavat yleisölle välittämisen, kun he tietoisesti välittävät asiakkailleen suojattuja teoksia lähettämällä lähetyssignaalin tarkoituksellisesti tiloihinsa sijoitettujen televisio- tai radiovastaanottimien avulla (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 42 ja 47 kohta; tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 196 kohta ja tuomio 27.2.2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, 26 kohta).

48 Tausta-ajatuksena on näin ollen, että yleisö, jolle lähetyksiä kyseisissä laitoksissa tai tiloissa välitetään, ei saa niitä saatavilleen vain sattumalta, vaan toiminnanharjoittaja haluaa välittää lähetykset juuri tälle yleisölle (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 91 kohta).

49 On vielä korostettava, että vaikka voiton tavoittelu ei ole ratkaiseva tekijä suojatun teoksen yleisölle levittämisen luokittelemisessa ”yleisölle välittämiseksi” (ks. vastaavasti tuomio 7.3.2013, ITV Broadcasting ym., C-607/11, EU:C:2013:147, 43 kohta), se ei kuitenkaan ole merkityksetön (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 204 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) muun muassa määritettäessä kyseisen levittämisen johdosta mahdollisesti maksettavaa korvausta.

50 Yleisön vastaanottavaisuus voi olla merkityksellistä viimeksi mainitussa asiayhteydessä, kuten unionin tuomioistuin on katsonut 15.3.2012 antamansa tuomion SCF (C-135/10, EU:C:2012:140) 91 kohdassa, jonka yhteydessä se on vastannut yhteisesti sekä kysymykseen yleisölle välittämisen tapahtumisesta että kysymykseen siitä, onko oikeutta korvaukseen olemassa mainitunlaisen välittämisen perusteella.

51 Unionin tuomioistuin on siis katsonut, että suojattujen teosten levittämisellä tavoitellaan voittoa silloin, kun käyttäjä yleensä saa siitä taloudellista hyötyä, joka liittyy siihen, että tilat, joissa lähetyksiä levitetään, ovat näin houkuttelevampia ja niissä käyntien määrä on siis suurempi (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 205 ja 206 kohta).

52 Äänitteiden levittämisestä hammaslääkärin vastaanotolla unionin tuomioistuin on sitä vastoin katsonut, että näin ei ollut, koska hammaslääkärin potilaat eivät yleensä pidä mainitunlaista levittämistä lainkaan merkittävänä, joten se ei ole omiaan lisäämään kyseisen hammaslääkärin vastaanoton houkuttelevuutta ja siis käyntien määrää siellä (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 97 ja 98 kohta).

53 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettujen eri arviointiperusteiden valossa on tarkastettava, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaista televisiolähetysten levittämistä pidettävä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna yleisölle välittämisenä.

54 Tältä osin ensinnäkin – kuten tämän tuomion 47 kohdassa on muistutettu – unionin tuomioistuin on jo katsonut, että ravitsemis- tai majoitusliikkeen tai terveyskylpylälaitoksen toiminnanharjoittajat suorittavat välittämisen, kun he tietoisesti välittävät asiakkailleen suojattuja teoksia lähettämällä lähetyssignaalin tarkoituksellisesti tiloihinsa sijoitettujen televisio- tai radiovastaanottimien avulla.

55 Kyseiset tilanteet ovat täysin verrattavissa pääasiassa kyseessä olevaan tilanteeseen, jossa – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittaja tietoisesti välittää suojattuja teoksia potilailleen useisiin paikkoihin mainitussa laitoksessa asennettujen televisiovastaanotinten avulla.

56 Näin ollen on katsottava, että mainitut toiminnanharjoittajat suorittavat välityksen.

57 Toiseksi kaikista pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kuntoutuskeskuksen potilaista on todettava ensinnäkin, että unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että kyse on yleisesti keistä tahansa henkilöistä.

58 Kyseisistä potilaista muodostuva henkilöiden joukko ei myöskään ole liian pieni tai merkityksetön, kun otetaan huomioon erityisesti se, että mainitut potilaat voivat nauttia levitetyistä teoksista samanaikaisesti useissa paikoissa kyseisessä laitoksessa.

59 Näin ollen on katsottava, että kaikki pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kuntoutuskeskuksen potilaat yhdessä muodostavat direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yleisön.

60 Lopuksi on todettava, että mainitunlaisen kuntoutuskeskuksen potilaat eivät lähtökohtaisesti voi nauttia levitetyistä teoksista ilman kyseisen keskuksen toiminnanharjoittajan heihin suuntaamia toimia. Siltä osin kuin pääasiassa on alun perin ollut kyse tekijänoikeuteen ja lähioikeuksiin liittyvien maksujen maksamisesta siitä, että suojattuja teoksia on saatettu saataville mainitun keskuksen tiloissa, on lisäksi todettava, että mainittuja potilaita ei selvästikään ole otettu huomioon silloin, kun saataville saattamiseen on alun perin annettu lupa.

61 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kuntoutuskeskuksen potilaat ovat tämän tuomion 45 kohdassa viitatussa oikeuskäytännössä tarkoitettu uusi yleisö.

62 Kun kaikki edellä esitetty otetaan huomioon, on katsottava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittaja suorittaa yleisölle välittämisen.

63 Kolmanneksi mainitunlaisen välittämisen voittoa tavoittelevasta luonteesta on todettava, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 71 kohdassa – nyt käsiteltävässä asiassa televisiolähetysten levittämisellä televisiovastaanotinten välityksellä pyritään tarjoamaan muuta ajateltavaa kuntoutuskeskuksen potilaille heidän hoitonsa tai sitä edeltävän odotusajan aikana, joten lähetysten levittäminen on sellaisen lisäpalvelun tarjoamista, joka – vaikkei sillä olekaan mitään lääketieteellistä merkitystä – vaikuttaa suotuisasti laitoksen arvoon ja houkuttelevuuteen ja antaa sille siis kilpailuedun.

64 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa televisiolähetysten levittämisellä kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittajan – kuten Reha Trainingin – toimesta tavoitellaan voittoa, mikä voidaan ottaa huomioon määritettäessä mainitunlaisesta levittämisestä mahdollisesti maksettavan korvauksen määrää.

65 Kun kaikki edellä esitetty otetaan huomioon, ensimmäiseen kolmeen kysymykseen on vastattava, että pääasian kaltaisessa asiassa, jonka yhteydessä on väitetty, että televisiolähetysten levittäminen kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittajan tiloihinsa asentamien televisiovastaanotinten välityksellä vaikuttaa useiden oikeudenhaltijoiden, etenkin säveltäjien, sanoittajien ja musiikinkustantajien mutta myös esittäjien, äänitteiden tuottajien sekä kirjallisten teosten tekijöiden ja kustantajien, tekijänoikeuksiin ja suojattuihin oikeuksiin, sitä, onko mainitunlainen tilanne yleisölle välittämistä, on arvioitava sekä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan ja kyseisessä arvioinnissa on käytettävä samoja tulkintaperusteita. Kumpaakin kyseisistä säännöksistä on lisäksi tulkittava niin, että mainitunlainen levittäminen on yleisölle välittämistä.

66 Kun otetaan huomioon kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

67 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääasian kaltaisessa asiassa, jonka yhteydessä on väitetty, että televisiolähetysten levittäminen kuntoutuskeskuksen toiminnanharjoittajan tiloihinsa asentamien televisiovastaanotinten välityksellä vaikuttaa useiden oikeudenhaltijoiden, etenkin säveltäjien, sanoittajien ja musiikinkustantajien mutta myös esittäjien, äänitteiden tuottajien sekä kirjallisten teosten tekijöiden ja kustantajien, tekijänoikeuksiin ja suojattuihin oikeuksiin, sitä, onko mainitunlainen tilanne yleisölle välittämistä, on arvioitava sekä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdan että vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 2 kohdan mukaan ja kyseisessä arvioinnissa on käytettävä samoja tulkintaperusteita. Kumpaakin kyseisistä säännöksistä on lisäksi tulkittava niin, että mainitunlainen levittäminen on yleisölle välittämistä.

Allekirjoitukset